

[Per Hækkerup.]

formet i lovforslag og i regeringens handlinger.

I kommentarerne har det været fremhævet, om ikke netop den omstændighed, at åbningstalen er et resultat af de to regeringspartiers fælles anstrengelser, vil medføre, at regeringspartierne er lammet i deres forhandlingsevne og måske overhovedet ikke har interesse for at forhandle med oppositionen. Sommerens noget forvirrede diskussion, som det ærede medlem hr. Poul Møller lagde så lovende op til og senere lod fuse ud i nogle ret intetsigende selvfølgeligheder, er foreløbig kulmineret i forslaget om, at der skulle dannes en samlingsregering, og i dette spørgsmål om regeringspartiernes samarbejdsevne og samarbejdsvilje i forhold til oppositionen.

Selv om det måske ikke er helt uforståeligt, at spørgsmålet om en samlingsregering er blevet rejst på baggrund af de meget vigtige forhandlinger og afgørelser, vi står over for i forbindelse med markedsproblemerne, må tanken alligevel afvises i den foreliggende situation. I et parlamentarisk demokrati kan en samlingsregering kun fungere efter sin hensigt i ganske ekstraordinære situationer, hvor nødvendigheden så at sige presser den frem. Bortset fra sådanne rene nødsituationer, der som regel er fremkaldt af udenrigspolitiske vanskeligheder, er en samlingsregering i modstrid med parlamentarismens væsen, som tværtimod er, at flertallet regerer og mindretallet påtager sig en konstruktiv oppositions opgave, d. v. s. at kritisere og inspirere regeringen og opstille et alternativ, et modstykke, til regeringens politik.

En sådan opfattelse af parlamentarismens væsen er imidlertid ikke ensbetydende med, at regering og opposition så ikke kan samarbejde. Hvis begge parter har samme grundopfattelse af et problem, hvis der altså ikke foreligger noget klart alternativ, er forsættningen for samarbejde til stede.

På forhånd må man antage, at det vil være tilfældet på en lang række lovgivningsområder, og der skulle altså for så vidt foreligge gode samarbejds muligheder. Jo mere vidtrækkende konsekvenserne af de trufne beslutninger vil blive, desto større må ønsket være om, at de træffes på det

bredest mulige grundlag, så partipolitisk strid om dem undgås. Det gælder ikke mindst i forbindelse med Danmarks placering i det europæiske samarbejde. Men hvor det fælles grundlag mellem regeringspartier og opposition ikke forefindes, må vandene skilles. Lige så lidt som regeringen kan forlange, at oppositionen opgiver sin principielle opfattelse og går ind på regeringens, ligeså lidt kan oppositionen forvente, at regeringen skal forlade sin grundindstilling og acceptere oppositionens. Kun hvis dette anerkendes, kan der skabes rene linjer i det politiske arbejde. Skal man tro et førende oppositionsblad, er det oppositionens selvvalgte opgave i denne debat at skabe klarhed over — som bladet siger — det modsætningsforhold mellem partierne, som efter bladets opfattelse er årsag til, at regeringserklæringen er blevet så vag, som bladet finder den, og som bladet i øvrigt, så vidt jeg erindrer, har fundet alle de tidligere års åbningstaler under socialdemokratisk statsminister.

Jeg tror, at oppositionen gør sig unødigt bekymring om forholdet mellem regeringspartierne; men det bygger måske på egne erfaringer fra det indbyrdes samarbejde, når man stadig taler om vanskelighederne ved et sådant samarbejde — den af det ærede medlem hr. Poul Møller startede politiske sommerdebat kunne i hvert fald nok tyde på det.

Det radikale venstre og socialdemokratiet er to selvstændige partier, der har hver sit program og sin målsætning. På en lang række områder står de to partier hinanden nærmere, end de hver for sig står noget andet parti; derfor har de kunnet enes om et samarbejde, der har fundet udtryk i åbningstalen. Og må jeg her indskyde, at åbningstalen naturligvis hverken kan eller skal være en gennemgang af enkeltheder i den kommende lovgivning, men en angivelse af de problemer, regeringen vil beskæftige sig med. Men deraf, at åbningstalen således er blevet til som et resultat af det, socialdemokratiet og det radikale venstre har kunnet enes om i den nuværende situation, følger også, at åbningstalen hverken kan være en afskrift af det socialdemokratiske arbejdsprogram eller af det radikale program. Socialdemokratiet står natur-